

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΣΤ'

Συνδρομή ἑτησια: Ἐν Ἑλλάδι πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20 - Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησιαί. - Γραφεῖον Διευθ.: Ἐπι τῆς Λεωφ. Πανεπιστημίου 39.

11 Δεκεμβρίου 1883

ΤΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ

Ἀδήγημα ἐπαινεθὲν ἐν τῷ Α' διαγωνισμῷ τῆς «Ἐστίας».

Ἡ κατωτέρω ἀφήγησις δὲν πληροῖ ἴσως ὅλως τὸν σκοπὸν, δι' ὃν γράφεται· δὲν εἶνε καθαρῶς διήγημα, ὡς δὲν εἶνε καθαρῶς μόνον χαρακτήρ· ἠδύνατο νάναχθῆ εἰς ἐποποιίαν ἢ εἰς δράμα καὶ ἠδύνατο κάλλιστα νά μεταπλασθῆ εἰς κωμωδίαν. Ἡ παράδοξος καὶ ἐπιβλητικὴ προσωπικότης, τῆς ὁποίας νεκρὰν σκιαγραφίαν πειρῶνται νά χαράξωσιν αἱ ἐπόμεναι γραμμαί, ἠδύνατο νά μορφωθῆ εἰς ἔμψυχον τύπον ὑπὸ τὴν πνοὴν μεγαλοφυίας, ὡς ἦτο ἀξιώτατον θέμα ἰδιαζούσης μελέτης φρενολόγου.

Ὁ Γεώργιος Σαράντης δὲν ἐφαίνετο ἄνθρωπος ἰδιόρρυθμος, οὔτε ὑποκείμενος εἰς ὄνειροπολήσεις. Οὕτω τοῦλάχιστον διεπίστουν οἱ συγγενεῖς του, οἱ φίλοι του, ὅλοι οἱ σχετισθέντες καὶ ἐπ' ὀλίγον πρὸς αὐτόν, σῶφρονος, μεμετρημένον καὶ ἀγαθὸν νοικοκύρην, τὸν ὅποιον μόλις τὸ ὑψηλὸν του ἀνάστημα, ἡ ἀσυνειδήτος ἰσχὺς, ἥτις διωρᾶτο ὑπὸ τοῦ ὀλίγον προσεκτικῆ παρατηρητοῦ εἰς τὸ βάθος τοῦ βλέμματός του, ἡ μελανότης τῆς μακρᾶς γενειάδος του — δίδοντα εἰς αὐτόν τύπον μᾶλλον στρατιωτικόν — σὲ ἐμπόδιζον νά θεωρήσῃς ὡς τὸν εἰρηνικώτερον ἄνθρωπον τοῦ κόσμου. Ἐσυχώτατος ἐν τῇ κοινωνικῇ του συμπεριφορᾷ, παρὰ πάντων μετὰ προσοχῆς ἀκουόμενος, τηρῶν ὅλους τοὺς ἀστυκούς, τοὺς θρησκευτικούς ἀκόμη τύπους, γενικῶς δὲ τιμώμενος διὰ τὴν ὀρθότητα τῶν κρίσεών του, τὴν δύναμιν καὶ τὴν γλυκύτητα τοῦ χαρακτῆρός του.

Ἐν τοσοῦτῳ, κατὰ τὸ παλαιὸν τῶν μυθιστοριογράφων λόγιον, ὑπὸ τὴν φαινομένην ταύτην γαλήνην ἐλάνθανε τι προσόμοιον τρικυμῆ.

Ὁ τόσον φρόνιμος αὐτὸς ἄνθρωπος, τόσον συνήθους ἐξωτερικοῦ, τόσον ἀπλοῦς καὶ τόσον ἥρεμος, εἶχεν ἐν τούτοις μίαν ιδέαν, μίαν ἰδιοτροπίαν, μονομανίαν σχεδόν, κερφωμένην ἐκεῖ εἰς τὸ βάθος τῆς μεγάλης κεφαλῆς του, ὡς ὄστρεον ἐπὶ βράχου, ἀλλὰ τόσῳ σφιχτά, ὥστε εἶνε ἀμφίβολον ἂν ἐκρίζουμένης αὐτῆς, ὅπως λέγουν οἱ ἐρωτευμένοι διὰ τὴν καρδίαν των, δὲν συνεξερρίζουτο καὶ ἡ κεφαλὴ του.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι σπανίως ἀνέστυρεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τῆς καὶ τὴν ἐξέθετεν ὑπὸ τὰ ὄμματα· ἀλλ' ὅταν ἠναγκάζετο εἰς τοῦτο, τὴν ἀπεκαλύπτειν εἰς τὸ φῶς περιβαλλομένην ὑφ' ὄλης του τῆς ἐπιβλητικότητος, καταπνίγουσαν ὑπὸ τὴν ἀπεριόριστον πίεσίν της πᾶσαν ἄλλην καὶ ἀναγκάζουσαν οἰονδήποτε καὶ τὸν μᾶλλον αἰσθανόμενον τὸ γελῶτον αὐτῆς νά κύψῃ τὸ μέτωπον ἐν σεβασμῷ. Πᾶς ἄλλος θὰ ἐπνίγετο ἐκστομιζὼν αὐτὴν ἐν ὠκεανῷ καρχασμῶν· ἀλλ' αὐτὸν ἀνύψου ἡ ἐμψυχοῦσα τὴν ὑπαρξίν του μανία καὶ αὐτὸς ἤξευρε νάνυψοι καὶ αὐτὴν εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν θέσιν, ὥστε καὶ ἂν τὸν ἔκρινες κατὰ βάθος καὶ ἀπόντα μωρόν, δὲν ἦτο εὐκολον νά παρέλθῃς ἀδιάφορος ἡ γελῶν πρὸ αὐτοῦ.

Ἐγώ, καίτοι πολὺ φίλος τοῦ μακαρίτου — διότι δὲν εἶνε πλέον μεταξὺ τῶν ζώντων, — ἴσως ἤμην ὁ τελευταῖος, εἰς ὃν ἀπεκαλύφθη. Ἄλλ' ὑπὸ περιστάσεις παραδόξους καὶ ἐν περιέργῳ εἰρμῷ γεγονότων ἄλλων, ἄτιν' ἀπ' αὐτῆς ἐξηρτῶντο, ὥστε εἰς ἐμὲ ἰδίᾳ ἐφάνη καὶ φανταστικῶς μεγάλη καὶ ἐπίσημος καὶ ὑπερβαλλόντως κωμικῆ.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἦτο ἑσπέρα Νοεμβρίου, ἐξ ἐκεῖνων, καθ' ἃς καταλαμβάνεται τις ὑπὸ δυσουρίστου τινὸς ἀθυμίας — πάθημα πολὺ συγχρὸν τοῦ φθινοπώρου, ὅπερ πολλοὶ περιέγραψαν καὶ περισσώτεροι αἰσθάνονται — βλέπων τὸν οὐρανὸν περιβαλλόμενον ὡς ἀραχνούφαντον χιτῶνα ἐκ μεγάλων φαιῶν νεφῶν, τὴν γῆν καλυπτομένην ὑπὸ θαμβοῦ τινος καὶ ἀορίστου φωτός, ὅποιον εἶνε συνήθως τὸ τῶν μεγάλων χιονωδῶν ἐκτάσεων τῶν βορείων τόπων καὶ τὰ ὑποδήματά του βυθιζόμενα μετ' ἀπεχθοῦς κριγμοῦ εἰς τὴν λάσπην τῶν δρόμων, ἥτις τῷ κηλιδοῖ τὸ πανταλόνιον.

Συναντηθέντες δὲ διηυθύνθημεν εἰς ἐν πλησίον καπηλεῖον, ὅπως πάρωμεν τὴν συνήθη διὰ τὴν ὄρεξιν πρὸ τοῦ δεῖπνου *μαστίχαν*, προστοῦ διευθυνθῶμεν εἰς τὰς οἰκίας μας.

Ἦτο μία *ταβέρνα*, ἐξ ἐκεῖνων τῶν καθαρῶς *ροματικῶν*, δύο τρεῖς βαθμιῆδες ὑπὸ τὴν γῆν, σκιερά, ἐστερημένη καὶ τοῦ παραμικροῦ ἴχνους καλλωπισμοῦ· οἱ τοῖχοι ὑγροὶ καὶ γυμνοί, ἐν-αχρῶ μόνον καλυπτόμενοι ὑπὸ γελιογραφῶν

τῶν δημῶδων φύλλων ἢ ἐκ βιβλίων καὶ καζαμιῶν ὑπὸ κεκομμένων εἰκόνων τοῦ Γαριβάλδη, τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἄλλων ἱστορικῶν προσώπων τὸ ἔδαφος ἀνώμαλον πολλαχοῦ καὶ λασπῶδες, εἰς δὲ τὸ βάθος προβάλλοντες οἱ πύροι τῶν βαρελίων, ἄτινα ἐκρύπτοντο εἰς τὸ σκότος τοῦ μυχοῦ· εἰς τὴν μίαν πλευρὰν εἶδος γραφείου, ἐφ' οὗ διεκρίνετο ἀνοικτὸν κατὰστικὸν ῥυπαρὸν καὶ ξεσχισμένον, χρησιμεῦον διὰ τὰ μεγάλα χρέη, διότι διὰ τὰ πρόχειρα καὶ μικρὰ ἀντικαθίστα ἀξιόλογα πᾶν κατὰστικὸν ἢ θύρα, εἰς τῆς ὁποίας τὸν προορισμὸν νάνοι-γοκλείη εἰσδεχομένη τοὺς ἐπισκέπτας προσετέθη καὶ ἡ καταγραφή τῶν χρεῶν καὶ ἐπομένως ἐδέχετο ἐπὶ τῶν ὀπισθίων τῆς ποιικίλια ἱερογλυφικὰ σημεῖα διὰ κιμωλίας χαραττόμενα· τὸ εἶδος αὐτὸ τοῦ γραφείου ἦτο ἀναγκαῖον καὶ διὰ νὰ κήθηται ὁ ταβερνιάρης, χονδρὸς τετραγώνος κατακόκκινος ἄνθρωπος, καὶ διὰ νὰ ἐναποθέτῃ τὰ ποτήρια ὁ ὑπρέτης, ἕνας παλληκαρῆς ὡς ἐκεῖ ἴπῳ, ἀρειμάνιος, μετὴν ποδιᾶν κατακλιδωμένην ἐκ νερῶν καὶ κρασιῶν, καὶ ἀτημελιῶς ἀναζωννυμένην εἰς τὰ ὀπίσω τῆς ὀσφύος, ξεμανίωτος καὶ μετὸν φωνῆς προστακτικώτατον, ὅταν ἐζήτει τὰς διαταγὰς σου.

— Αἶ, καὶ πότε ἔλευθερόνεται ἡ γυναῖκά σου; τὸν ἠρώτησα λαμβάνων τὸ πιτηράκι μετὴν μαστίχην, ὅπερ μοι ἔτεινεν ὄρθιον ἐπὶ τῆς παλάμης του ὁ ὑπρέτης.

— Μὰ σὲ κανένα μῆνα.

— Αἶ, λοιπὸν θάχουμε χαρὰς καὶ βαφτίσια...

— Ἄ μπᾶ!

— Γιατί; Σὲ καλό!

— Ἀμ' τί; ἐδῶ θὰ τὸ βαφτίσω;

— Ποῦ λοιπόν;

— Ἀμ' τῷχω τᾶμμα, τὸ πρῶτο ποῦ θὰ κάμω, νὰ τὸ βαφτίσω ἴστην Ἀγιὰ Σοφιὰ.

Ἐγέλασα. Προφανῶς ἤστεινετο.

Ἄλλ' ἐκεῖνος βλοσυρῶς ἐμβλέπων με:

— Τί γελᾷς; μοὶ λέγει.

— Ἀμ' εἶνε νὰ μὴ γελᾷσω; Ἰστην Ἀγιὰ Σοφιὰ, αἶ, χᾶ, χᾶ, χᾶ!!

— Γιὰ νὰ σοῦ πῶ! Τί καὶ σὺ λοιπόν;

Δὲν ἤμην ἐκεῖ διὰ νὰ τὸ ἠξέσω, ἀλλὰ δὲν πιστεύω ὁ δολοφονούμενος Καῖσαρ νὰ ἔδωκεν εἰς τὴν φωνὴν του ἐκφραζούσαν ὅλον τῆς ψυχῆς του τὸν πόνον, θλιβερώτερον καὶ μάλλον ἐλεγχτικὸν χρωματισμὸν, ὅταν ἔλεγε τὸ περιφρημὸν του *Tu quoque, Brute?*

Ἐπίσης οὔτε ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει, οὔτε ἐγὼ ἔμαθα ποτέ, ἂν ὁ Βρούτος συνεινήθη ἀπὸ τὴν σπαρρακτικὴν ἐπιφώνησιν τοῦ αὐτοκράτορος. Ἄλλ' ἐγὼ δὲν ἤμην Ῥωμαῖος, καὶ ἄλλως τε τὸν ἠγάπων τὸν Γεώργην μου, τὸν ἠγάπων. Ἐν τοσοῦτῳ, καλῶς ἰδὼν ὅτι ἐπειράζετο, ἐτόλμησα νὰ τῷ εἶπω:

— Μὰ πιστεύεις ἀλήθεια πῶς θὰ γίνῃ αὐτὸ ποτέ;

Τότε ἀπλόων ἐκεῖνος τὴν στιβαρὰν χεῖρά του καὶ σείων με ἀπὸ τοῦ ὤμου:

— Θὰ γίνῃ, μοὶ λέγει, θὰ γίνῃ καὶ γρήγορα... Καὶ δὲ θὰ τὸ βαφτίσω τὸ παιδί μου παρὰ ἐκεῖ ποῦ σοῦ εἶπα!

* *

Ἀναμφιβόλως ἔπρεπε νὰ τραπῶ εἰς φυγὴν. Ἐξ ἀποφάσεως εἶχον ἐνώπιόν μου ἕνα τρελὸν, ἕνα μονομανῆ, πιστεύοντα εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν, ἀναγινώσκοντα τοὺς χρησμούς τοῦ Ἀγαθαγγέλου, προσδοκῶντα ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος.

Διότι βεβαίως ὑγιὴς ἄνθρωπος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ περιπέσῃ εἰς τοιαύτην ἀπάτην· τί φρονεῖτε;

Αἱ πίστεις τῶν παρελθόντων χρόνων ἐκοιμήθησαν πλέον καλὰ εἰς τοὺς τάφους των — τὰ στήθη τῶν πατέρων μας· αἱ πομφόλυγες τῆς ὄνειροπολήσεως διεσπάρησαν ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς πραγματικότητος, αἱ ἐλπίδες τῆς συνεχίσεως καὶ κληρονομικότητος τῆς δόξης ἄλλης γενεᾶς κατέφυγον ἀπὸ πολλοῦ εἰς τὰς χώρας τοῦ ἀπιθάνου, τοὺς ἐνθουσιαστὰς διεδέχθησαν αἱ σκεπτικαί, τοὺς πατριώτας οἱ κοσμοπολιταί... Ἄλλοιζαιροὶ ἄλλα πουλιὰ, ὡς ἔλεγε ὁ Χαΐνε.

Ἡμεῖς τότε καλὰ κελαδοῦμεν...

Τί ἤθελε τὸ φάντασμα τοῦτο, ὅπερ ἐξύπνα αὐτὸς καὶ περιήγεν ἐν μέσῳ ἡμῶν, ἐκλιπὸν, σαθρανοθὲν, ταφὴν δι' ὅλους μας, ἀλλὰ μόνον δι' αὐτὸν ζωντανόν, ὀλοζώντανον;

Τί ἐζήτει ἀπὸ ἡμᾶς, οἵτινες τὸ ἐκηδεύσαμεν καὶ τὸ ἐθάψαμεν μετ' ὅλας τὰς ἀνηκούσας τιμὰς;

Βρυκόλαξ δραπετεύων τοῦ τάφου του ἐν σταθερᾷ μεσημβρίᾳ, δὲν ἦτο ἄξιον οὔτε τοῦ φόβου μας, ἀλλὰ μόνον τοῦ γέλωτός μας.

Τί ἐζήτει ἀπὸ ἡμᾶς;

Δὲν ἦτο πλέον αὐτὸ διὰ τὴν ἐποχὴν μας, οὔτε ἡμεῖς εἴμεθα δι' αὐτό. Παρῆλθεν ὁ καιρὸς τῶν γιγάντων καὶ ἡμεῖς τὴν φαινήν του μορφὴν, ὡς ὑπόυτο ὑπερνεφὲς ἐπὶ τῶν κολοσσαίων κοθόρων του, δὲν ἠδυνάμεθα νὰ τὴν ἰδῶμεν οὔτε ρίπτοντες τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ αὐχένου.

Βεβαίως ἦτο τρελλός!

* *

Καὶ ἐν τούτοις δὲν ἔφυγα. Ἀνεξήγητός τις δύναμις μ' ἐκάρφωσεν ἐπὶ τοῦ ὀλισθηροῦ ἐδάφους τοῦ καπηλείου. Ὡσάν ἡ ἐπιτεθεῖσα τοῦ ὤμου μου χεῖρ τοῦ ἦτο σιδηρᾶ, ἠσθάνθη τὴν σπονδυλικὴν μου στήλην καμπτομένην, τὰ γόνατά μου ἐκνευρίζόμενα. Δὲν ἠδυνάμην νὰ φύγω. Πιρὰδοξος ἔλιξ με συνεῖχεν εἰς ὠρισμένην ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν.

Ταῦτοχρόνως ἐσμός, συρφετός σκέψεων ἀπο-

σθεσθεισῶν, ἰδεῶν λησμονηθεισῶν, διανοημάτων κοιμημένων ἐξηγείροντο αἴφνης καὶ ἀνὰ μία καὶ ὅλαι διὰ μιᾶς ἐβόμβουν, ἐθορύβουν, ὡς κώνωπες ὀχληροί, οὓς δὲν δύναται τις νὰ ποδιώξῃ, μ' ἐξάλιζον. Μυστηριῶδες τι ἐτελεῖτο ἐν ἐμοί. Καὶ πρὸ τῶν ὀμμάτων μου, ὑπὸ τὴν χαμηλὴν καὶ πνιγηρὰν τοῦ καπηλείου ὀροφὴν, ἀνὰ μέσον τῶν εἰς τὸ βάθος βαρελίων ἀνεφάνοντο, διήρχοντο καὶ ἐξηφανίζοντο ἀμαυρωθεῖσαι εἰκόνες, ἐκλείπουσαι σκιαὶ καὶ λάμψεις ἀστραπιαῖαι, αἵτινες ἐφώτιζον παρελθούσας ἡμέρας.

Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἤρχιζα καὶ ἐγὼ νὰ γίνωμαι τρελλός, ἀφοῦ δὲν κατεξανιστάμην καὶ δὲν ἐπεχειρουν νὰ τοῦ βγάλω τὴν τρέλλαν του!

**

Τὸ δὲ βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ σκηνὴ τοῦ καπηλείου μοὶ ἐπαφῆκεν ἰσχυροτάτην ἐντύπωσιν.

Δὲν ἐγνώριζα λοιπὸν τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, ὅστις ἐπὶ τόσα ἔτη ἦτο φίλος μου; Τίς ἦτο αὐτός, ὅστις ἐτόλμα νὰ φρονῇ καὶ νὰ λέγῃ, ἐν πεποιθήσει, νήφων, γρηγορῶν, ὅ,τι δὲν ἐτόλμων νὰ ὄνειρευθῶσι κἄν πλέον ὅλοι τριγύρω του; Τί ἦτο αὐτός, ὁ βλέπων χωρὶς νὰ τυφλωθῇ ἀντικατοπτρισμούς, ὅστις ἠρέσκετο καὶ καταπατάται καὶ τὴν ἀπάτην του αὐτὴν νὰ ἐξαίρη εἰς δόγμα καὶ νὰναγκάζῃ καὶ ἐμὲ ἀκόμη νὰ μένω πρὸ αὐτοῦ ἄφωνος; Μωρὸς βεβαίως ἦτο ἀφοῦ εἰς τὴν τυφλὴν του αὐτὴν πίστιν ὑπέτασσε καὶ προλήψεις ἄλλας καὶ παραδόσεις καὶ αἰσθήματα καὶ φίλτρα. Ἄλλὰ μέγας βεβαίως καὶ ἐν τῇ μωρίᾳ του, ἀφοῦ κατώρθου διὰ τῆς παρουσίας του μόνης νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν παλαβωμάραν του αὐτὴν ἐν ὅλῃ τῆς τῆ ἐξάλλῃ μεγαλειότητι.

**

Δυστυχῶς δὲν ἦτο οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο.

Γεννηθεὶς ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν δὲν εἶχεν ἔτι δύσει ὀλοτελῶς ὁ ἥλιος τῶν ἀναμνήσεων τοῦ μεγάλου ἀγῶνος, καθ' ἣν ἔζων ἔτι τὰ συντρίμματα αὐτοῦ, ἐκ πατρὸς πολεμήσαντος κατὰ τοῦ Ἰβραήμ καὶ πληγωθέντος ἐν Πέτᾳ, φέροντος δ' ἐπὶ τῆς καρδίας του ὁμοῦ μὲ τὸ *χαίμαλι* του τὴν πίστιν γενικῆς ἡμέραν τινα ἐξεγέρσεως τοῦ Γένους, εἶχεν ἀποταμιεύσει λεληθότως ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του καὶ τῇ ψυχῇ του φρονήματα καὶ σκέψεις γενεᾶς ἄλλης, τόσον στερρῶς ἐγχαραχθείσας. Ἴσως δὲ καὶ ἡ φύσις αὐτοῦ ἢ ἐπίμονος συνετέλεσεν ὥστε μόνος πιθανὸν αὐτὸς νὰ μὴ στέροξῃ οὐδὲ μὲ τὴν ἀπόροδον τῶν χρόνων ν' ἀποβάλλῃ τὰ διδάγματα τῶν πρώτων ἐτῶν του.

Καὶ λοιπὸν, Ῥοβινσῶν, ἀποπλανηθεὶς ἐν μέσῳ ἐποχῆς ἐρήμου τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν πόθων οἵτινες ἐγάλουχῃσαν αὐτόν, ἐδημιούρ-

γει ἀνδρωθεὶς περὶ ἑαυτὸν κόσμον φανταστικὸν ὀλόκληρον, πυργοποιᾶν ὄνειρων, ἐν ἡ ἔξῃ.

Τί ἐμελεν αὐτῷ ἂν οἱ πέρριξ του, ὀλιγόπιστοι, ἐμυῶπαζον πρὸς τὸ φῶς τῆς ἡοῦς, ἦν αὐτὸς ἡγρῦπνει ἀναμμένων προσεγγίζουσιν; Τί πρὸς αὐτόν, ἂν ὀσημέραι ἐπὶ πλέον ἡρημαῖτο ὁ κύκλος, ἐν ᾧ ἦτο καταδεδικασμένος, ὡς εἶπειν, νὰ διαβίωσῃ; Ἡ γενεά, ἣτις ἐπίστευε καὶ ἐκκληροδότησεν αὐτῷ τὸ ἰδανικόν του εἶχε, παρέλθει ἀληθῶς. Ἄλλὰ καὶ αὐτὴ, ἡ νόθος τὰ αἰσθήματα καὶ διεσθαρμέγη τοὺς πόθους, ἢ ἀποπτύουσα τὰς πίστεις τῶν πατέρων τῆς, ὅταν ἐβλεπε πρὸ αὐτῆς τὸν Μεσσίαν τῆς ἐθνικῆς παραδόσεως θὰ τὸν ἀνεγνώριζεν ἀμέσως καὶ θὰ τὸν ἡκολούθει μέχρι τῆς Ἀγίας Σοφίας, ὅπου αὐτὸς θὰ ἐβάπτιζε τὸ παιδί του!

B'.

Τὸ δωμάτιον εἶνε εὐρὺ καὶ σκιερὸν. Ἡ διακόσμησις αὐτοῦ εἶνε καθαρῶς οἰκοκυριοῦ τῆς μέσης τάξεως. Διὰ τῶν πυκνῶν ἐμπετασμάτων μύλις ἐπιτρέπεται ἡ εἴσοδος εἰς τὸ ἀμαυρὸν ἡδὴ φῶς τῆς δείλης. Σιγὴ ἐπικρατεῖ. Τὸν θόρυβον τῶν βημάτων ἀμβλύνουσι παχεῖαι βελόνται, ἡπλωμένα κατὰ γῆς. Μία κανδήλα ἐπιχέει τὴν τρομαλέαν λάμψιν τῆς κρεμαμμένη πρὸ τοῦ ἀνωθεν τῆς θύρας ἐγειρομένου εἰκονοστασίου, ἀπαραιτήτου ἔτι ἐν τῇ διακοσμήσει δωματίου τοῦ ὕπνου παρὰ πάσῃ οἰκογενεῇ τῆς μέσης ἢ κατωτέρας τάξεως τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, συγκεντροῦντος δὲ μετ' ὀλίγων προλήψεων καὶ νηστειῶν τὴν ὑστάτην ἐκδήλωσιν τοῦ ὀσημέραι ἀμαυρουμένου θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, καὶ τὴν μόνην ἴσως, ἦν ἡδύνατο νὰ ἐκζητήσῃ παρὰ τῶν ἀνθρώπων τούτων ὁ χριστιανισμός, ἀδύνατος νὰ ἐννοηθῇ ἄνευ ἐξωτερικεύσεως καὶ εἰδους τινὸς σχεδὸν εἰδωλολατρείας.

Εἰς τὸ βάθος ἐπὶ κομψῆς κλίνης ὑπὸ μεταξοῦφῃ οὐρανὸν κατὰκειται ἡ ἐτοιμὸγεννος νεαρὰ γυνή, ὡχρὰ καὶ λυμφατικὴ, φέρουσα δ' ἐπὶ τοῦ συμπαθοῦς προσώπου τῆς ἐμφανῆ τὴν ἀποτύπωσιν τῶν ἀλγηδόνων, ἃς διεγείρουσιν αὐτῇ τὰ πρῶτα σκιρτήματα τοῦ βαθμηδὸν ἐμψυχουμένου ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς ἀνθρώπου. Ἡ διπλῆ ὑπαρξίς, ἦν ἐγκλείει ἐν ἑαυτῇ, τῇ προξενεὶ πόνον, τὸν ὅποιον τὴν ἀναγκάζει νὰ φανερώσῃ στένουσα τὸ μικρὸν θηρίον, ὅπερ ἀνυπομονεῖ νὰ ἐξέλθῃ τῆς κρύπτῃς του.

Ἡ μαῖα, γραῖα δύστροπος, ἀμαθῆς καὶ ἐρρυτιδωμένη, μὲ μαύρην καλύπτραν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τὰ κλασικὰ ὀμματοῦάγια ἐπὶ τῆς μύτης, πηγαινοέρχεται μὲ ὕψος ἀπησχολημένον. Χωρὶς νὰ ἔχῃ συνειδησιν τοῦ μεγάλου ἐργου εἰς τὸ ὅποιον ὑπηρετεῖ, ἀποδιώκει τοὺς παρισταμένους θορυβωδῶς, κραυγάζει, βλασφημεῖ, τὰ βάθει μὲ τὴν ὑπερέτριαν καὶ ἀνασκουμ-

πόνεται ὅπως οἱ γαλακτοπόδαι κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἀμέλειως.

Ὅσμή τις λιβάνου πληροῖ τὴν αἴθουσαν.

Ἀπαρραλλάκτως σχεδὸν ὡς νὰ παρίσταται τις εἰς σκηνὴν νεκρικοῦ θαλάμου. Τὸ αὐτὸ δειμαλέον καὶ ὑπωχρον φῶς, αἱ κανδήλαι καὶ αἱ λαμπάδες, ὁ λιβάνος, ἡ σιγὴ καὶ τὸ δέος, ἦν διακόπτει αἴφνης ἐκεῖ μὲν ἀντάρτης μὴ συγκρατούμενος λυγμός τινος τῶν οἰκειῶν, ἐδῶ δὲ σπαρακτικὴ τις κραυγὴ τῆς μητρὸς.

Μόνον ὅτι ἐκεῖ μὲν οἱ παριστῆμενοι κλαίουσιν, ἐδῶ δὲ μειδῶσι. Καὶ ἐνῶ ὁ ἀποθνήσκων μετὰ λύπης προπέμπεται, ὁ ἀνθρωπιστικὸς ἐκεῖνος ἐκεῖ, ὅστις ἀσυνειδήτως σαλεύει ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων ἐκπληττόμενος, οἰμῶζων καὶ ῥιγῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαψύχῳ, ὀδυνηρᾶ αἰσθήσει τῆς ζωῆς, προκαλεῖ τὴν χαρὰν τῶν παρῶτων.

Διατί;

Ἡ γνωστὴ εὐχὴ ἐνὸς Πέρσου ποιητοῦ: «Παιδίον, ὅταν ἐγεννησῶ, σὺ μὲν ἔκλαιες, ἡμεῖς δ' ἐγελῶμεν» εἶθε, ὅταν θάποθνήσκῃς, σὺ μὲν νὰ γελάς, ἡμεῖς δὲ νὰ κλαίωμεν», ἦς τὸ ἦμισυ σχεδὸν πάντοτε ἐφαρμόζεται καὶ ἐν τῇ καθ' ἡμέραν ζωῇ, εἶνε μόνον ποιητικὴ φρασεολογία. Διότι εἶνε ἄσκιπος ἡ χαρὰ, ὅταν πρὸ τοῦ ἀνθρώπου γεννωμένου ἀπλοῦται ὁ δύσπλουσ ὠκεανὸς τῆς ζωῆς καὶ ἀδικαιολόγητος ἡ λύπη, μὴ δυναμένη νὰ προβάλλῃ ὡς ἐπαρκὲς ἐπιχειρήμα οὔτε αὐτὸ τὸ ἄλλος τοῦ χωρισμοῦ, ὅταν πρὸ τοῦ ἀποχωροῦντος οὐδὲν ἄλλο διαφαίνεται ἢ ὁ ἦσυχος τοῦ τάφου πυθμὴν καὶ οἱ τέσσαρες ξύλινοι τοῖχοι τοῦ φερέτρου.

Ἄλλὰ τὰ τοιαῦτα δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν διακαιοδοσίαν τῆς σκέψεως.

Ὁ αὐτοματισμὸς εἶνε πολὺ ἀνώτερος αὐτῆς, ἥτις εἶνε ἡ ὑστερότοκος τῆς διανοίας.

* *

Εὐρισκόμην εἰς μίαν τῶν γωνιῶν τῆς συνεχόμενης πρὸς τὸ δωμάτιον τῆς μητρὸς αἰθούσης· κεκρυμμένος ὀπίσω τοῦ παραπετάσματος καὶ ἐστηριγμένος ἐπὶ τοῦ παραθύρου, ἔδίδα ἐλευθερίαν εἰς τὸ βλέμμα μου καὶ τὸ πνεῦμά μου ἀναχολουθῶσιν ὄντινα δρόμον ἤθελον· ἀλλὰ τὸ μὲν βλέμμα μου ἐπέσυρεν ἀνεπιγνώτως ἡμικαὲς τι κατόμαυρον δένδρον, ὀρθούμενον ἐντὸς γειτονικοῦ κήπου· τὸ δὲ πνεῦμά μου δὲν ἠδυνάμην νὰ ποσπάσω τῆς ἐπιμόνου σκέψεως περὶ τοῦ εἰς τὸ πλάγι μου τικτομένου παιδίου. Εἶχον πρὸ ὀλίγου ἀκούσει τὰς διατύρας καὶ παραπεταμένως φωνὰς τῆς νέας γυναικὸς, ἥς τὰ σπλάγγνα ἔμενον ἔρημα τοῦ ἐπὶ ἐννέα μῆνας κατοίκου των. Εἶχα ἰδεῖ τὴν μωμὴν τρέχουσαν, ἀνασκουμπομένην καὶ ἀπωθοῦσαν μετ' ὀργῆς τοὺς προστυγχάνοντας τῇ διαβάσει τῆς τὴν πενθερὰν ἀσθμαίνουσαν καὶ ἀνερευθῶσαν

τὰ ντουλάπια, ὅπως κομίση ὄξος ἢ ἄλλο τι ἀρωματικὸν εἰς τὴν πάσχουσαν κόρην τῆς τὰς ὑπηρετρίδας ἀναταρασσομένης ἐδῶ κ' ἐκεῖ, διασταυρομένης καὶ προσβλεπούσας ἀλλήλας μετὰ πονηροῦ μειδιάματος καὶ ἀνοιγοκλειούσας τὰς θύρας πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐπιταγῶν τῆς μαμῆς· τὸν Γεώργην, ὅστις ἐδημάτιζεν ὀλίγον ἀπωτέρω μου σκεπτικῶς.

Μετ' ὀλίγον ἡ σιγὴ ἀπεκατεστάθη καὶ πάλιν.

Μόνον ὑπόκωφός τις γογγυσμὸς ἠκούσθη συνεχῶς ἐπαναλαμβάνόμενος παρὰ τὸν τοῖχον...

Ὁ Γεώργης ὄρμησεν ἐκ τῆς θύρας τῆς αἰθούσης, ἡ μαῖα προσέτρεξεν ἐκ τῆς ἀντικρυνῆς καὶ παρέδωκεν εἰς αὐτὸν τὸ ἀρτίτοκον παιδίον του, ἐν ἀρκετὰ καλοκαμωμένον ἀγόρι, κατακόκκινον καὶ κραυγάζον γοερῶς.

Τὸ παιδίον, ὅπερ ἔμελλε νὰ δεχθῆ ἡ κολυμβήθρα τῆς Ἀγίας Σοφίας, εἶχε γεννηθῆ!

* *

Θὰ ἦτο κοπιώδες ἅμα καὶ ἄσκιπον νάφηγηθῆ τις τὰς οἰκογενειακὰς ἐριδας, τὰς θορυβώδεις σκηνας, αἵτινες ἐξέσπασαν ἐν τῷ οἴκῳ χάριν τῶν δύο ἀντιμαχομένων προλήψεων, ἅμα ὡς ὀριστικῶς ἐπιστάθη ὅτι ὁ πατήρ καὶ μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ παιδίου δὲν συγκατένευεν εἰς οὐδεμίαν ὑποχώρησιν καὶ ἐξηκολούθει ἐπιμένων εἰς τὴν ἰδέαν του νὰ τὸ ἀφήσῃ ἀβάπτιστον.

Τὴν ἰδίαν ἐσπέραν ὁ πενθερὸς, ἀστὸς προσκεκολλημένος ἰσχυρῶς εἰς τὰς θρησκευτικὰς προλήψεις, καθ' ἃς εἶνε μέγα ἀμάρτημα ἡ μὴ βάπτισις τοῦ νεογεννήτου, διεκήρυξε ῥητῶς ὅτι δὲν ἦσαν ὑποχρεωμένοι νάκούουν τῆς παλαβωμάριος αὐτοῦ τοῦ τρελλοῦ. Ἡ πενθερὰ, παχεῖα καὶ ἐλευθερά τοὺς τρόπους καὶ τὴν γλῶσσαν μεσόκοπη, ἔκοψε κ' ἔρραφεν ἱκανὰ κατὰ τοῦ γαμβροῦ τῆς, ἐνῶ ἡ ἀξιότιμος Μαμμὴ—νομιζουσα δικαίωμα καὶ καθήκον τῆς ὡς ἐκ τῆς θέσεώς τῆς νὰ ἀναμιγνύηται εἰς τὰ οἰκιακὰ—ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῶν τοληρωῶν μέτρων καὶ ἐπρότεινε νὰ βαπτισθῆ τὸ παιδί χωρὶς νὰ τὸ πάρῃ εἰδῆσιν ὁ κύρ-Γεώργης.

Τὸ θῦμα δὲ ὅλης αὐτῆς τῆς ἱστορίας ἦτο ἡ ταλαίπωρος μήτηρ, μὴ δυναμένη νὰ ἐκφέρῃ γνώμην καὶ ἀνακλίνουσα τὴν φλέγουσαν κεφαλὴν ἐν θλίψει ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων καὶ ὑπογογγύζουσα ἐκ πόνου καὶ λύπης.

Οὐχ ἦττον ὅταν παρουσιάσθη ὁ Γεώργης εἰς τὴν οἰκογενειακὴν συνάθροισιν, ἢ πρότερον τὸσον θρασέως ἐγεῖρασα τὴν κεφαλὴν κατὰ τῶν σχεδίων του ἀντίδρασις ἐλώφραξεν ἀμέσως· ἡ πενθερὰ ἔκρινε καλὸν νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δωματίου, ὅπως δῆθεν ἐπιστάτησεν εἰς τὴν ἐτοιμασίαν ἀναψυκτικοῦ τινος διὰ τὴν λεγῶ, ἡ δὲ κυρία Μαμμὴ ἔκρινεν ὠφελιμώτατον νὰποφύγῃ παντὶ σθένει πᾶσαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος ὀμιλίαν, ὅτε μὲν περιθάλπουσα τὸ μικρὸν, ὅτε δὲ συνδυαζίζουσα

τὸ ἐν τῇ ἐστία πῦρ. Μικρὰ τις ἀψιμαχία συνεκροτήθη μόνον μετὰ τοῦ πενθεροῦ, περιορισθέντος ὁμως καὶ τούτου μετ' ὀλίγον νὰ γρυλλίζη ὀπίσω τοῦ μεγάλου τραμοῦ τοῦ μανδηλίου του, ὅπερ τῷ ἐχρησίμευεν ὡπως καθαρίζῃ τὴν μύτην καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του ἀπὸ τοῦ ταμβάκου.

Οὔτε δὲ ἀποκρύφως ἐτολήθη πραξικόπημά τι, κατὰ τὴν θαρραλέαν συμβουλήν τῆς μαίας. Ἦτο δὲ ὄντως παράδοξος ἡ γοητεία καὶ ἡ μαντευομένη ἰσχὺς τοῦ ἀνδρὸς τούτου, πρὸ τῶν προλήψεων τοῦ ὁποίου ἐτρέποντο εἰς φυγὴν πᾶσαι αἱ τῶν ἄλλων, ὅσον ἰσχυραὶ καὶ λογικώτεραι καὶ ἂν ἦσαν.

Καὶ παρὰ τὴν ἀντίστασιν τῶν συγγενῶν καὶ τῶν φίλων, παρὰ τὴν διατυμπάνισιν τοῦ πράγματος καθ' ὅλην τὴν γειτονίαν καὶ τὴν γενικὴν κατακραυγὴν τῶν ἀξιοτίμων *ροικοκυράδων* καὶ παρὰ τὴν διαμαρτύρησιν τοῦ Παπᾶ-Χαραλάμπους ὅτι αὐτὸς ἀπονίπτεται τὰς χεῖρας, — πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σπανίως τῷ συνέβαιεν, — ἂν πάθῃ τίποτε τὸ παιδί, — τὸ παιδί ἔμεινεν ἀβάπτιστον.

* *

Καὶ ἔμεινεν ἐπὶ πολὺ. Διήλθε τὸν πρῶτον μῆνα, διήλθε τὸν δεῦτερον, διήλθε τὸν τρίτον καὶ καθεξῆς ἀπεγαλακτίσθη· ἔπειτα ἤρχισεν ἡ ὀδοντοφυΐα, τόσον ἐπώδυνος καὶ τόσους κινδύνους ὑποκρύπτουσα διὰ τὰ μικρὰ καὶ τὸ παιδίον ὑπέφερεν· ἡ μήτηρ ἀπετόλμησε μικρὰς τινὰς παρατηρήσεις· ἡ πενθερὰ διετύπωνεν αὐτὰς εἰς ἀπαίτησιν, διότι ἀνθρώποι εἴμεθα, ποὺς ξέρει. . . .

Ἄλλ' ὁ πατήρ, ὡς ἐννοεῖται, διέμεινεν ἀκαμπτος. Μόνον ὅτι ὤφθη μετὰ πλείονος ἐνδιαφέροντος καὶ συχνότερον κύπτων ἐπὶ τοῦ λίκνου τοῦ νηπίου καὶ ἐφωράθη ἀναγινώσκων ἡμέραν τινα ἐν τῷ δωματίῳ του βιβλίον φέρον ἐπιγραφὴν: «*Περὶ τῶν κατὰ τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν νόσων*».

Εὐτυχῶς ὁ κίνδυνος παρήλθε καὶ ὁ δράκος ἀπέκτησε χωρὶς νὰ βαπτισθῇ ὠραιότατος ὀδόντας.

Μετὰ μικρὸν ἤρχισε νὰ βαδίζῃ, κατέλιπε τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν καὶ ἀνεπτύσσετο ἐκτάκτως. Μετὰ τρία δὲ ἡ τέσσαρα ἔτη ἦτο χαριτωμένον ἀνθρωπάριον, κομψόν, ζωηρὸν καὶ φιλομειδές· ἤρχισε νὰ φοιτᾷ εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἐθαυμάζετο διὰ τὰς καταπληκτικὰς αὐτοῦ προόδους. Ταχέως μετεπήδησεν ἀπὸ τῶν τελευταίων εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις τοῦ ἀλληλοδιδασκτικοῦ. Ἐμελέτα πολὺ, ἀπεμνημόνευεν εὐκόλως τὰ διδασκόμενα, ἡ δὲ νοημοσύνη αὐτοῦ ἡ ἔμφυτος παρακινουῖσα αὐτὸ περὶ πάντων νὰ μεριμνᾷ καὶ περὶ πάντων νὰ μανθάνῃ, συνεβάλετο μεγάλως εἰς τὴν εὐμάθειαν αὐτοῦ. Τὸ πνεῦμα ὁμως αὐ-

τοῦ ἦτο ὀξὺ ἄμα καὶ εὐερέθιστον, μικραὶ δὲ ἀφορμαὶ ἤρχοντο νὰ διαταραξῶσιν αὐτό.

Διὰ τοῦτο μεγάλην ἤσκησεν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιρροὴν μικρὸν τι ἐπεισόδιον, τὸ ὁποῖον τῷ συνέβη ἐν τῷ σχολεῖῳ ἡμέραν τινα, δι' οὗ τὸ πρῶτον τῷ ἀπεκαλύφθη ὅτι διέφερε πῶς τῶν συνομηλικῶν του.

Ἐλλείπει τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τοῦ ὀνόματος ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐν τῇ γειτονίᾳ, ἐν τῷ σχολεῖῳ ἀπεκαλεῖτο ἔτι διὰ τοῦ συνήθως εἰς τὰ μικρὰ διδομένου ὀνόματος ὁ δράκος. Οὔτω διέκριναν αὐτὸν ὁ διδάσκαλός του, οἱ συμμαθηταὶ καὶ οἱ φίλοι του.

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας εἶχεν ἔλθει εἰς τὸ σχολεῖον νεώτερόν τι παιδάριον, ξανθὸν καὶ ἀνήσυχον, τὸ ὁποῖον ἐκάθισε πλησίον τοῦ Δράκου εἰς τὸ θρανίον. Οἱ μικροὶ κύριοι δὲν ἐχρειάζοντο συστάσεις ὡπως γνωρισθῶσι· παρατηρήθησαν ἀμοιβαίως καὶ τὸ ξένον παιδάριον ἠρώτησε τὸν Δράκον ἀμέσως:

— Πῶς σὲ λένε;

— Δράκο.

— Δράκο; Χά, χά, χά! Κοτζᾶμ παιδί! χά, χά, χά!!

— Τί γελᾷς; ἠρώτησεν ὁ Δράκος θυμώσας.

— Ἄμ' εἶνε νὰ μὴ γελᾶσω; Δράκος ἀκούς! δέκα χρονῶν παιδί!

— Καὶ τί πῶς εἶμαι δέκα χρονῶν;

— Ἄμ' μάθε λοιπόν, εἶπεν ὁ μικρὸς λαμβάνων ὕφος διδακτορικόν, πῶς δράκους λένε μόνο τὰ μικρὰ παιδάκια, ὄχι ἀνθρώπους ὅταν κ' ἐμᾶς; κατάλαβες; Νᾶ, κύττα τριγύρω σου, εἶδες κανέναν ἄλλον νὰ τὸν λένε δράκο; Μονάχα τὸ μικρὸ ποῦ κρατᾷ ἐκεῖν' ἡ γυναῖκα ἀπ' ὀπίσω ἀπ' τὴν πόρτα. Ἐμένα μὲ λένε Κώστα, σὸν ἄλλο Γιάννη, τὸν ἄλλο Νικήτα, τὸν ἄλλο πάλι Γιάννη. . . .

Εἰς τὸν Δράκον ἔκαμε πολλὴν αἴσθησιν τὸ περιστατικὸν τοῦτο. Ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ σχολεῖου ἀφηγήθη αὐτὸ κλαίων εἰς τὴν μητέρα του, ἀπήτησε δὲ νὰ τῷ εἰποῦν διατὶ τὸν ἔλεγχον ἀκόμη δράκο.

— Ἔτσι θέλει ὁ πατέρας σου, τῷ εἶπεν ἡ μήτηρ ἵνα εὖρη διέξοδον τῆς στενοχωρίας της.

* *

Τὸ δὲ ξένον παιδάριον, ὅπερ εἶχεν ἐν τῇ ἀγνοίᾳ καὶ τῇ ἐπιπολαιότητι του ἐπιφέρει τὴν σύγχυσιν ταύτην, ἐν τῷ μεταξὺ δὲν ἔμεινεν ἀργόν. Εἰς τὸ ἀνήσυχον καὶ σαρκαστικὸν πνεῦμά του ἔδωκεν ἱκανὴν τροφήν ἢ μετὰ τοῦ Δράκου συνομιλία του.

Διηγῆθη αὐτὴν εἰς ὅλα τὰ παιδιά τοῦ σχολεῖου καὶ τοῖς ἐξήγησεν ἐμπεριστατωμένως πόσον ἀστεῖον ἦτο *κοτζᾶμ παιδί*, ὡς ἔλεγε, νὰ ποκαλῆται ἀκόμη δράκος.

Θὰ εἰπῆ ὅτι δὲν εἶχεν ἄλλο ὄνομα.

Τὰ ἀπλοῖκὰ παιδιά παρεξευέθησαν σφόδρα διὰ τὸ σπουδαῖον τοῦτο.

Δὲν εἶχε λοιπὸν ὄνομα ὁ υἱὸς τοῦ Γεωργίου Σαράντη, ὡς ἄλλα δὲν ἔχουσιν ἐπωνυμιον!

Τοῦτο διήγειρεν εἰδὸς τι φόβου παρὰ τοῖς μικροῖς καὶ δικαίως, ἀφοῦ αὐτοὶ κάλλιον ἴσως ἠδύνατο νὰ νοήσωσι τὴν ἔλλειψιν τοῦ ὀνόματος ἢ τὴν τοῦ ἐπωνύμου.

Ἄλλα δὲν ἐτόλμησαν νὰ ἐκδηλώσωσι τὸ παράδοξον αἰσθημα τοῦτο πρὸς τὸν ἀθάπτιστον συμμαθητὴν των, προσεγγίζον περίπου πρὸς ὅ,τι θὰ ἠσθάνοντο μεγάλα παιδιά, ἄνδρες, ἀπέναντι νόθου!

Οὐχ' ἦττον ὁ δράκος κἄτι ὑπωπτεύθη καὶ συχνάκις εὔρισκεν ἀφορμὰς δυσαρρεσκειῶν

Ἐπερίμενε δ' εὐκαιρίαν ὅπως ζητήσῃ ἀπὸ τὸν πατέρα του τὴν ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου.

Ἡ εὐκαιρία αὕτη δὲν ἐβράδυνε.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ διδάσκαλος παρέδιδεν αὐτοῖς *Κατήχησιν* καὶ τοῖς ἐξήγει τὰ κατὰ τὸ μυστήριον τοῦ βαπτίσματος.

Ὅλοι ἤκουον μετὰ προσοχῆς, ἀλλ' ἰδίᾳ ὁ δράκος.

Ἦκουσεν ὅτι ἡ ἐκκλησία ἐπιβάλλει ὅπως τὰ γεννώμενα παιδιά βαπτίζονται· ὅτι τοῦτο ἦτο θρησκευτικὸς τύπος, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν εἶχε τις τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ ὄνομα καὶ νὰ καλῆται χριστιανός.

Τοῦτο ἐπέφερεν αὐτῷ κατάπληξιν.

Ἐν τῇ μικρᾷ αὐτοῦ κεφαλῇ εἶχεν ἤδη ἐγκυθιδροθῆ πολὺ πρῶίμως ὁ πρῶτος συλλογισμός, ὅτι τὰ νήπια μόνον ἐκαλοῦντο δράκοι, αὐτὸς δὲν ἦτο νήπιον καὶ ἐν τούτοις δὲν ἔφραρεν ἄλλο ὄνομα.

Ἄρα δὲν εἶχε βαπτισθῆ.

Ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του δύσθυμος.

Εἰς τὸ τραπέζι, ἐνῶ ἔτρωγον, δις κἄτι ἠθέλησε νὰ εἰπῇ καὶ δις ἀνεκόπη.

Ἐπὶ τέλους μὴ κρατηθεὶς ἠρώτησε τὸν πατέρα του ἐν ἐπιτετηθευμένῃ ὀλίγον ἀφελείᾳ :

— Πατέρα, γιατί δὲ μ' ἐβαφτίσατ' ἐμένα ;

Ὁ πατὴρ ἔμεινε μὲ τὸ πηρούνιον εἰς τὸν ἄέρα.

Δὲν ἐφαντάζετο ποτὲ τοιαύτην ἐρώτησιν.

Ἐπωπτεύθη δὲ μήπως ἢ γυναικες ἔβαλαν τὸν μικρὸν ἐπίτηδες νὰ κάμῃ τὴν ἐρώτησιν μὴ τυχὸν καὶ νεώτεραι σκέψεις καὶ ἡ δυσχερὴς θέσις του ἀπέναντι τοῦ υἱοῦ του τὸν ἐπειθον νὰ προβῆ εἰς τὸν θρησκευτικὸν τύπον, τοῦ ὁποίου τὴν ἐκπλήρωσιν ἐπὶ τοσοῦτον εἶχεν ἀμελήσει καὶ περιφρονήσει σχεδόν, ἀφοῦ ἐξήρτα αὐτὴν ἀπὸ τοῦ τόπου, ἐν ᾧ θὰ ἐγένετο, καὶ τῶν πολιτικῶν του φρονημάτων, ἅτινα ἴσως ποτὲ δὲν ἐλάμβανον ὑπόστασιν.

Διὰ τοῦτο εἰς μὲν τὸν Δράκον ἀπηγόρευσε νὰ τῷ κάμῃ τοιαύτας ἐρωτήσεις, εἰς δὲ τὴν μητέρα του συνέστησε προσοχὴν . . .

Ἄλλ' ὅταν ἔμαθε τὰ ἐν τῷ σχολείῳ ἐταράχθη ἄμα καὶ ἐλυπήθη πολὺ. Ἐμάντευσε τὸν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ μικροῦ συμπυκνωθέντα συλλογισμὸν. Ἐμαθε τὰ κατὰ τὸν ποιητὸν ξένου παῖδα καὶ τοὺς ἄλλους συμμαθητάς του.

Ἄπ' ἐκείνης δὲ τῆς ἡμέρας ἀπέσυρε τὸν Δράκον τοῦ σχολείου τῆς γειτονίας καὶ ἤρχισε νὰ τὸν στέλλῃ εἰς ἄλλο.

Βεβαίως αὐτός, ὅστις ἐπὶ τόσα ἔτη εἶχε τὴν δύναμιν νὰ κωφεύσῃ εἰς τὴν βοήν καὶ τὸν θόρυβον τῶν συγγενικῶν καὶ κοινωνικῶν ἀπαιτήσεων, ὅστις ἐπεβάλλετο εἰς πάντα διὰ μόνης τῆς παρουσίας του, ἠδύνατο κάλλιστα νὰ παραβλέψῃ καὶ τὴν μικρὰν τοῦ Δράκου περιέργειαν.

Ἄλλ' ἐν τούτοις τὸν ἐπειράζεν ἡ ἐρώτησις αὕτη, ἣν τῷ ἔκαμεν, ἢ ἐν τῇ ἀφελείᾳ τῆς ὀδυνηρά πωρ.

Ἀνεμίμησκειν εἰς αὐτὸν τόσους χρόνους ἀδίκως παρελθόντας ἐν τῇ προσδοκίᾳ τῆς βαπτίσεως τοῦ υἱοῦ του εἰς τὸν ναὸν τῶν ὀνείρων του. Ἀνεμίμησκειν εἰς αὐτὸν τόσην συμφορὰν ἐρίδων, δυσθυμιῶν, δυσαρρεκειῶν, θλίψεων, ἄς αὐτὸς διὰ τῆς προλήψεώς του εἶχε προξενήσει εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τοὺς ἄλλους.

Ἀνελογίζετο ὅτι ὁ Δράκος εἶχεν ἤδη σχεδὸν ὑπερβῆ τὸν οὐδὸν τῆς παιδικῆς ἡλικίας, προσήγγιζεν ὁ χρόνος, καθ' ὃν θὰ καθίστατο ἔφηβος καὶ μετ' αὐτοῦ θὰ συνεφίβα καὶ τὸ πνεῦμά του καὶ θὰ ἐμάνθανε τὰς αἰτίας δι' ἄς αὐτὸς διέφερε τῶν λοιπῶν ὀμηλικῶν καὶ συμμαθητῶν του.

Καὶ θὰ ἐγέλα ἴσως ἐπὶ τῇ μωρᾷ πίστει τοῦ πατρὸς του, ὡς ἐγὼ εἶχα γελάσει ἐν τῷ καπηλείῳ.

Καὶ θὰ ἠσθένει ἴσως ποτὲ ἐπικινδύνως καὶ θάπέθνησκεν ἴσως, προτοῦ ἢ Ἁγία Σοφία, ἢ φαινομένη ἐκεῖ εἰς τὸ βάθος τοῦ ὀρίζοντος ὡς φαινοῖν μετέωρον, ἀλλ' ἐκφεύγουσα, ἐκφεύγουσα ὀσημέραι ὀλονέν, συγκατατεθῆ νὰ σταματήσῃ.

* *

Ἄλλ' αἱ στιγμαὶ αὗται τῆς συναισθήσεως ἦσαν ὀλίγαι· συνήθως δ' ἀπήλειφεν αὐτὰς ἡ μεγάλῃ του σκέψις καὶ ἐλπίς.

Καὶ ὑπὸ τὸ κράτος βέμβης ἀνεκλαλήτου, εἰς μακρὰς ὥρας ἐντελοῦς λησμοσύνης ὄλων τῶν περὶ αὐτὸν, ἐβλεπεν ἐν βῆμα μόνον μακρὰν τὴν Πόλιν, εἰς ἣς τὴνκατάκτησιν ἐπίστευε πάντοτε· ἠπλωνε σχεδὸν τὰς χεῖρας, ὡς παιδίον πρὸς τὴν εἰς τὸ βάθος τοῦ φρέατος λάμπουσαν σελήνην, διὰ νὰ τὴν φθάσῃ.

Ἐβλεπε τοὺς ἐθνικοὺς στόλους καὶ στρατούς, τοὺς ὁποίους ἀνέπλαττεν ἐν τῇ παραισθητοῦσῃ φαντασίᾳ του, εἰσελαύνοντας νικηφόρους εἰς αὐτήν. Τὰ γαλανὰ ὕδατα τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τὸν ἄλμυρον ποταμὸν τοῦ Βοσπό-

ρου διαυλακούμενον ὑπὸ ἑλληνικῶν σκαφῶν μὲ ἀλκίμους ναύτας.

Μονονουχὶ ἔβλεπεν ἐπὶ τοῦ μειδιῶντος οὐρανοῦ τοῦ Βυζαντίου τὸ σύμβολον τοῦ Κωνσταντίνου «*Εν τούτῳ νικάτε*».

Σχεδὸν ἔβλεπεν αὐτὸν καὶ ἐξήρχετο εἰς προῦπάντησιν τοῦ ἐπηγγελμένου βασιλέως, ὅστις ἤθελε κυριαρχήσει τῆς ἀποκαθισταμένης μεγάλης βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας.

* *

Ὅμως δὲν ἦτο πλέον καὶ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος.

Ἡ πραγματικότης ἐποίει ἀλλεπάλληλα ῥήγματα, ὑπεῖσένεν ὅλον ἐν, ἐκρήμιζε καθ' ἡμέραν πλευρὰς ὀλοκλήρους ἐκ τοῦ φανταστικοῦ οἰκοδομημάτων του.

Εἶχε παραστῆ εἰς τὴν ἐκτύλιξιν τοῦ βίου καὶ τῶν πράξεων σχεδὸν δύο γενεῶν. Εἶχεν ἤδη ἀρχίσαι νὰ λευκαίνηται ἡ γενεὰς του καὶ ἐκυρτοῦτο ὀλίγον τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημά του. Δεληθυῖα μεταβολὴ ἐτελεῖτο μετὰ τῆς προοδου τῆς ἡλικίας πλέον ἐν αὐτῷ.

Καὶ ἤρχισε νὰ τὸν κυριεύῃ ἀπόκρυφος, ἄρρητος φόβος μὴ δὲν προφθάσῃ νὰ ἴδῃ τὴν Πόλιν του, μὴδὲ νὰ βαπτίσῃ τὸν δράκον του.

* *

Τὴν ἀπυδυσπέτησιν ταύτην ἀνέκοψεν ἐπ' ὀλίγον ἢ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπελθοῦσα ἔκτακτος κατάστασις, ὁ νευρικός πυρετός, ὅστις κατέλαβε τὸ ἔθνος, ὡς ἡ ὑστάτη ἀναλαμπὴ ἐσωτερικῆς φλογὸς ζωπυρωσάσης αὐτὸ ἄλλοτε καὶ ὅλον ἐν σβεννυμένης.

Ἰδίᾳ δὲ τὸ σωτήριον ἔτος 1878.

Ἡ ἱστορία δὲν ὠμίλησεν ἔτι περὶ τῆς χρονικῆς ταύτης περιόδου, ἀξιοσημειώτου κατὰ πάντα ἐν τῇ συγχρόνῳ ζωῇ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ἄλλ' ἐπιτρέπεται εἰς τὴν παροῦσαν διήγησιν, περιγράφουσαν ἀληθῆ γεγονότα, στενὴν ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὴν ἐποχὴν ταύτην καὶ κατ' αὐτὴν διαδραματισθέντα, νὰ περιλάβῃ καὶ ὀλίγας γραμμὰς περὶ αὐτῆς.

Λοιπόν, κατὰ τὴν φρασεολογίαν τῶν ἐφημερίδων, ἡ λυμαιομένη ἀπὸ τοῦ 1875 τὴν Ἀνατολὴν πυρὰ τότε ἀνέδιδε τὰς λαμπροτέρας αὐτῆς φλόγας ἀναρριπιζόμενας ὑπὸ τῶν ρωσικῶν σημαίων. Ὁ ἀπὸ τῆς Ἐρζεγοβίνης ἐξορμήσας σπινθὴρ ἐμεγεθύθη εἰς κολοσσαῖον ἄνθρακα. Πάντες προεμάντευον μεγάλα καὶ σοβαρὰ ἀποτελέσματα.

Ὁ δὲ Γεώργιος Σαράντης ἔτριβε πλέον τὰς χεῖράς του ἐκ χαρᾶς, καίτοι ἔβλεπε τὸ ἔθνος του ἔξω τοῦ χοροῦ, λέγων καθ' ἑαυτὸν ὅτι οἱ ἄλλοι πάντες προσελίαινον τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου τῆς Ἀνατολῆς, ὅστις τελευταῖος θὰ ἐπήρχετο ὅπως ἐπενέγκῃ τὸ ἔσχατον κτύπημα.

Καὶ ὄντως συνεταράχθη ἐπὶ τέλους ἐκ βαθέων σύμπαν τὸ ἑλληνικόν.

Ὡσὰν ὑπὸ τὴν γῆν ἐτελεῖτο ἀπόκρυφος μυστηριώδης βρασμός, ἀνῆρχοντο εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἐκυκλοφόρου ἐν τῷ ἀέρι ἀτμοί, ὅποιοι συνήθως ἀναφαίνονται κατὰ τὰς παραμονὰς μεγάλων ἔργων.

Αἱ Ἀθῆναι ἰδίως παρίστων θέαμα ἔζοχον.

Κίνησις πυρετώδης, ὀρμὴ φλογερά, ἀγνωστοὶ παλμοί, θόρυβος πατριωτισμοῦ, ἐξήγειρε, μετέδιδε ζωὴν εἰς αὐτάς, βεβυθισμένας συνήθως εἰς νεκρὰν ἀκίνησιαν ἢ ἀνιαρὰν μονοτονίαν. Σχεδὸν ἐμύριζον πυριτίδα αἱ ὁδοὶ τῆς καὶ ἦσαν ἔτοιμα δι' ὁδοφράγματα τὰ λιθόστρωτά τῆς. Ὁ Μαραθῶν, αἱ Πλαταιαί, οἱ πρόγονοι, ἡ τιμὴ, τὸ καθῆκον καὶ πᾶσα ἡ λοιπὴ συνοδία ἐκαλοῦντο εἰς ἐπιστράτευσιν καὶ παρετάσσοντο ἐν ταῖς στήλαις τῶν ἐφημερίδων, ὅποθεν προσεκόλου ἐν τῷ ἔθνος νὰ ἐξεγερθῇ τοῦ ληθάρου. Ἡ Πινυὶς ἀπετίναςσε τὸ περιβάλλον αὐτὴν σκύτος καὶ τὴν ἀπ' αἰῶνων δεσποζούσαν σιγὴν, τὸ πεδίον τῶν Σπηλῶν ἤκουεν ἀσυνήθεις φθόγγους καὶ κραυγὰς, αἱ ἀρχαῖκα ἀναμνήσεις ἦσαν ἐν μεγίστῃ κυκλοφορίᾳ.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἰς τὴν Πινύκα ἐπρομήθευε παραδόξως Δημοσθένεις ἡ θεολογικὴ σχολή, ἔμποροι καὶ παντοπῶλαι ἐξύπνων δημεγέρται καὶ πολέμαρχοι, καὶ οἱ ἀζιότιμοι συντάκται τῶν ἐφημερίδων, οἵτινες ἐφλέγοντο ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ πυρός τοῦ πατριωτισμοῦ ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι, ἐκόπτοντο ἐν τῇ δευτέρᾳ κατὰ τοῦ ὑπουργείου διὰ τὴν παῦσιν ἐνὸς τηλεγραφοφύλακος.

Ἄλλὰ τίς ἔδιδε προσοχὴν εἰς τοιαῦτα μικρὰ πράγματα ἀπέναντι τοῦ μεγάλου ἀγῶνος ; !

Συλλαλητήρια πολυπληθῆ συνεκροτοῦντο καθ' ἐκάστην, σύλλογοι, ὧν μόνον τὰ ὀνόματα ἦσαν ἄξια νὰ κατατροπώσουν τοὺς ἐχθροὺς συνιστῶντο ἀλλεπαλλήλως, ἡ ἐπανάστασις ἐμαίνετο ἐν Ἠπειρῷ καὶ Θεσσαλίᾳ καὶ ἡ κυβέρνησις εἶχεν ἀνοίξει τὰ ταμεῖά τῆς καὶ ἐφωδίαζε τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐκστρατεύσουν σταυροφόρους.

Αἱ ἐπαρχίαι ἠσθάνοντο τὸν ἀντίκτυπον τοῦ ἠλεκτρικοῦ τούτου κλονισμοῦ. Ἐξᾠπέστελλον τὰ ἐκλεκτότερα τῶν τέκνα εἰς τὰς Ἀθῆνας ἢ κατευθεῖαν εἰς τὰ σύνορα. Τὸ τελευταῖον χωρίον εἶχε τὸν λόχον ἢ τὸ ἀπόσπασμα τῶν ἐπιστράτων του, ὅστις ἀνεχώρει, καὶ τὸν ῥήτορά του, ὅστις τὸν προσεφώνει.

Ὡς ὑπὸ μυστηριώδους δυνάμεως ὁ παραλυτικός ἐκινεῖτο.

Καὶ ὁ Γεώργιος Σαράντης ἦτο εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς χαρᾶς του. Ἐπίστευε πλέον ὀριστικῶς εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ ἰδανικοῦ του. Αὐτός, ὅστις εἶχεν ἰδεῖ δύο ἔξω ἐπαναστάσεις καταστυλωμένας, μίαν ἐσωτερικὴν ἐπαγγελλομένην νέαν ζωὴν καὶ ἀπολήξασαν εἰς σῆψιν,

ὅστις εἶχεν ἰδεῖ τόσους θορύβους διὰ τὸ τίποτε καὶ ἐδοκίμασε τόσῃν προσδοκίᾳ διαψευθεῖσάν, ἤλπιζε ὅτι θὰ ἤλπιζε τὸ τελευταῖον.

Εἶχεν ἐγκαταλείπει πλέον πᾶσαν ἐργασίαν, ἠδιαφόρει περὶ τῶν οἰκιακῶν του, ἐφαίνετο ἐξάλλος, ἠκούετο μονολογῶν. Ἐξηγείρετο ἀπὸ πρωτῆς. Μετεῖχε πάντων τῶν συλλαλητηρίων καὶ τῶν συναθροίσεων. Ἐπληροφορεῖτο περὶ ὅλων. Ἐπεζήτησε τὴν γνωριμίαν τῶν ἀναμειγμένων εἰς τὰ ἐπαναστατικὰ ἀνδρῶν, ὅπως εἶνε ἐντὸς τῆς ὑποθέσεως. Ἐκ τοῦ ὑστερήματός του συνεισέφερον ὅ,τι ἠδύνατο.

Ἄλλ' ἡ ἀγαπητοτέρα του ἐνασχόλησις ἦτο νὰ πηγαίῃ νὰ βλέπῃ τοὺς ἀφικνουμένους στρατιώτας πυρετωδῶς γυμναζομένους. Ἐβουθίζετο εἰς τὴν θέαν των ἐπὶ μακρόν. Καὶ ὅταν ἐτελείωνον τὰ γυμνάσια ἐπέστρεφε καὶ αὐτὸς συμβαδίζων μετὰ τῶν ἀπερχομένων στρατιωτῶν εἰς τὴν οἰκίαν του περιχαρῆς.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἡ θεὰ ἐνὸς ὀλοκλήρου λαοῦ τραπέντος εἰς φυγὴν πρὸ ἐνὸς ἀφηνιάσαντος ἴππου, τὸν ἔκαμεν ἐπ' ὀλίγον νὰ σκεφθῆ.

Ἄλλὰ μετὰ τινὰς ἡμέρας, ἡ πρώτη εἰδήσις ἦν ἔμαθε πρῶτ' ἄπρῳτ', ἐξυπνήσας ἐνωρίτερον τοῦ συνήθους, παρὰ τοῦ καφεπάλου, ἦτο ὅτι ὁ στρατὸς εἶχεν ἐξέλθει τῶν συνόρων τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπύρεσον πάντες καὶ οἱ ψυχρότεροι. Αὐτὸς δ' ἐτέλει ὑπὸ φρενιτίδα σχεδόν διότι τὸν στρατὸν, ὃν ἐκεῖνοι ἐνόμιζον βαίνοντα πρὸς κατὰληψιν τῆς Θεσσαλίας, αὐτὸς ἔβλεπεν ὁρμῶντα... ὅπως κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν.

* *

Ἄλλὰ μετὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἡ πρώτη πάλιν εἰδήσις ἦν ἠκούσε παρὰ τοῦ γείτονός του καφεπάλου ἦτο ὅτι ὁ στρατὸς ὁ βαδίζων πρὸς κατὰκτησιν τῆς Θεσσαλίας — ὄχι, τῆς Ἀγίας Σοφίας — εἶχεν ἐπαναφέρει τὰς σκηνάς του εἰς Λαμίαν.

Ἡ χιονοστιβὰς μιᾶς ὑπουργικῆς ἀνακοινώσεως κατέπνιγεν ὑπὸ τὸν παγετῶδη ὄγκον τῆς καὶ φλόγα καὶ ἐνθουσιασμὸν καὶ ζωῆν ἔθνους ὀλοκλήρου.

Ὁ Γεώργιος Σαράντης πεισματωδῶς ἠρνήθη τὴν ἀλήθειαν τοῦ πράγματος.

Ἄλλ' ὅταν ἐπαίσθη, ὅταν δὲν τῷ ἔμεινεν ἡ ἐλαχίστη πλέον ἀμφιβολία ὅτι ὁ στρατὸς, ὅστις θὰ ἐπροχώρει μέχρι τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, εἶχε φθάσει μέχρι τῆς Ὀμβριακῆς, ὁ στρατὸς, ὅστις θὰ διέσχίσει νικηφόρος Θράκην καὶ Μακεδονίαν, θάνεστελλε τὴν πρῶτον τῶν ῥωσικῶν ἀετῶν, θὰ συνέτριβεν ὑπὸ τοὺς πύδας του πόλεις καὶ φρούρια καὶ ἔθνη καὶ λαοὺς, ἐπέστρεφε μὲ καταβιθασμένους λόγγας καὶ διπλωμένους σημαίας, ἀφοῦ ἐκυριεύσεν ἐνδόξως τὴν Φεῦρκαν, ἔμεινεν ἐμβρόντητος καὶ ἐννεός.

* *

Τοῦτο ἦτο κτύπημα θανάτου δι' αὐτόν.

Ὡς εἶχε πρὶν ἀρχίσει νὰμφιβάλλῃ ὀλίγον, καταπεπονημένος ἐκ τῶν ἠθικῶν ταλαιπωριῶν καὶ πυρακτωθεὶς τέλει ἐκ τοῦ ἐν τοῖς στήθεσί του ἐπὶ τοσοῦτον ἐκτρεφομένου πυρός, δὲν ἠδύνατο νὰ προσδοκᾷ ἄλλην ἀναβολὴν.

Τοῦτο ἦτο φοβερὰ καταστροφή, κατερείπισις ἀνήκουστος ὀνείρων, πόνων, ἐλπίδων, δι' ὧν ἐπὶ τόσα ἔτη εἶχε συντηρηθῆ ἐν τῇ ζωῇ.

Ἡσθάνετο ὅτι τῷ ἔλειπεν ἡ τροφή αὕτη.

Καὶ δὲν ἠθελεν, ὄχι, νὰποθάνῃ ἐξ ἀσιτίας.

Ὅχι! Ἐπὶ τέλους ἡ λελογισμένη ἐν τῇ ἀλογίᾳ τῆς πίστεως αὐτοῦ κατήντα τυφλὸν πεῖσμα.

Δὲν ἠθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ ἰδανικόν του πλέον, καὶ ἀπραγματοποιήτῳν καὶ τώρα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἔστω! Καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰποθάνῃ μετ' αὐτοῦ καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ πιστευθῆ ὀριστικῶς παράφρων κοινός, θὰ τὸ διετήρει, θὰ συναπέθνησκε, θὰ συνεθάρπτετο μετ' αὐτοῦ, τὸ ὅποιον ὑπῆρξεν ὁ μόνος ἀληθῆς σύντροφός του.

Ὡς οἱ παῖδες τῶν ἀρχαίων Σπαρτιατῶν ἐτήρουν ὑπὸ τὸ ἱμάτιόν των τὸ σπαράσσον αὐτοὺς κλοπιμαῖον ἀγρίμιον, κλέψας ἐκ τοῦ βωμοῦ τῶν πατέρων του μίαν πίστιν, ἐννοεῖ νὰ τὴν διατηρήσῃ καὶ ἂν κατεσπαράσσεται ὑπ' αὐτῆς.

Γ'.

Καὶ ἐπῆλθε τοῦτο ἐπὶ τέλους. Μίαν πρωίαν εὔρεθῃ ἐπὶ τῆς κλίνης του ἐνδεδυμένος, ἐξηπλωμένος φαροῦς πλατῦς, μὲ ἀνοικτούς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐν βλοσυρᾷ ἀκινήσεια καρφωμένους ἐπὶ μεγάλης ὥραιας εἰκόνας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἦτις ἀπήστραπτεν ἐπὶ τοῦ ἀπέναντί του λευκοῦ τοίχου ἐν χρυσοῦ πλαισίῳ.

Δ'.

Μετὰ 15 ἡμέρας ἐκαλούμην ὑπὸ τῆς οἰογενείας νὰ βαπτίσω τὸν δράκον. Τὸν ὠνόμασα Δημήτριον, τὸ ὄνομα τοῦ πάππου του.

Μ. Α. ΜΗΤΣΑΚΗΣ.

Ὁ μὴ παραδεχόμενος ἄλλην λογικὴν ἢ τὴν τῶν χρημάτων δύναται νὰ γείνη ὑπέρπλουτος, ἀλλ' ἠθικῶς θέλει πάντοτε διαμένει ἀθλιός διότι ὁ πλοῦτος οὐδῶως ἀποδεικνύει μεγαλοφροσύνην, καὶ χρησιμεύει μόνον πολλῶς, ὡς ἡ λαμπρὴ τῆς πυγολαμπίδος ἀναδεικνύει τὸν σκόληκα, νὰ καθιστᾷ φανερωτέραν τὴν ἀθλιότητα τοῦ ἰδιοκτῆτου αὐτοῦ.